

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Teatar M&M, Ragusini i Mala scena

Samuel Beckett

SVRŠETAK IGRE

Fin de partie

IDEJA, REŽIJA I DRAMATURGIJA:
prof. Mira Muhoberac

GLUME:

HAMM: Mario Šimudvarac, Maja Jukić, Irina Joh, Ivan Igić

CLOV: Tina Marušić, Saša Lovrić, Ivana Ćurić, Tomislav Brodarić

NAGG: Michał Gostyński

NELL: Lehana Leček

SCENA, KOSTIMI, IZBOR GLAZBE I ZVUKA:

prof. Mira Muhoberac i glumci

OBLIKOVANJE SVJETLA:

prof. Mira Muhoberac

SVEČANA PREMIJERA U MALOJ SCENI: 28. travnja 2014. u 20 sati

PRVA REPRIZA U MALOJ SCENI: 29. travnja 2014. u 20 sati

DRUGA REPRIZA U MALOJ SCENI: 10. svibnja 2014. u 20 sati

UREDница: prof. Mira Muhoberac; OBLIKOVANJE PROGRAMSKE CEDULJE: Saša Lovrić;

AUTORICA FOTOGRAFIJA: prof. Vesna Muhoberac; PRODUCENTICA: Vitomira Lončar

K
a
z
a
l
i
š
n
i

F
F
-
f
e
s
t
i
v
a
l
u

M
a
l
o
j
s
c
e
n
i
,
3
1
.
o
ž
u
j
k
a
-
1
8
.
s
v
i
b
n
j
a
2
0
1
4
.

Svršetak igre - o tekstu i majstorskoj šahovskoj i egzistencijalnoj igri

Fin de partie / Endgame termin je, tj. pojam dobro poznat igračima šaha. Šahovski majstori, kakav je u svakodnevnom životu i u slaganju dramskih svjetova bio i nobelovac Samuel Barclay Beckett (1906. - 1989.), proučavaju završetke igre da bi zajamčili pobjedu potezom kojim će dovesti protivnika u položaj bezizlaza. Beckett vuče usporednicu između šahovske završnice i konačnih životnih pozornica. Smrt je završnica života: i bez obzira na to kako Hamm i Clov, gospodar i sluga, Kralj i Klaun, Vladar i Dvorska luda, Otac i Sin/posinak, Kralj i Pješak, crvene/crne figure, ili Otac i Majka, Kralj i Kraljica, bijele figure nadrealnoga i transcendentalnoga, igraju igru, umrijet će.

Dok je svršetak konačno stanje, filozofsko-egzistencijalna naglasnica majstorski napisana teksta, igra, «slobodna ljudska djelatnost obavijena velom tajne i određena pravilima u zadanu prostoru» (Huizinga), izmjenjuje se u replikama i kretnjama koje kazališnim izrazom glumaca-stranaca-putnika opipavaju smrt kao onostranost teatarsko pokazivu. Zatvorene u svjetioniku na pustom otoku nakon atomske katastrofe, kataklizme, u poslijebožanskom obzorju, same na svijetu i određene same na sebe Beckettove dramske osobe neprestano pokušavaju dodirnuti Apsolut između zemlje i mora, tražeći izgubljeno ili zagubljeno vrijeme i Drugo/Drugu/Drugoga u prostorima danteovska i sartreovska pakla *iza zatvorenih vrata s titrajima i pogledima svjetla na ljudskoj figuri, u obzoru svjetionika, u perspektivi dalekozora. Edipovsko ili learovsko sljepilo primiče se krpama raspadnute svijesti/Veronikina rupca što u tonućem podrumu lubanje traži nadu u obzoru Zemlje s jedne strane i Mora/Oceana s druge strane života...*

Koliko je prostor ogoljele sobe Arhetipa osuđen na raspelo svjesnoga i nesvjesnoga, ljubavi i mržnje, invalidnosti i ljudskoga integriteta, osamljena Svijeta i napuštene intime, ljudi i figura usudno odvojenih od ostatka Svijeta?

M. M.

Beckettove dramske osobe – zagonetka imenā

Jesu li dramske osobe u *Svršetku igre*, Beckettovoj drami napisanoj na francuskom pod naslovom *Fin de partie* 1956., a praizvedenoj 1957. u Londonu (Royal Court Theatre), redukcije ljudskih stanja ili ogoljela bit svakodnevice i egzistencije, što se iskazuje i u neobičnosti imena?

Je li Hamm dobio ime prema engleskoj riječi *hammer*, u značenju «čekić, batić u satu, glasoviru», ili u sebi skriva smisao «udaranja i bubanja, lupanja po kome»? Je li Clov reducirani ili ogoljeni *clown* ili je dobio ime prema riječi *clover*, u značenju «djetelina, bijeli stručak luka»; je li to povezivanje prema modelu vrste mornarskoga uzla, ili po značenju vražje, mefistofelovske snage, koje je on lakrdijaš, seljak, sluga, glumac?; može li se dovesti u vezu s riječju *cleave*, u značenju «lijepiti se, prilijepiti se, prianjati, biti vjeran»?; je li mu Beckett namjerno pridodao značenje francuske riječi *clou* = «čavao», kao neobičnu suprotnost engleskom gospodaru Hammu = možda čekiću?

Napokon, u konačnici, gledajući prema engleskim, francuskim i njemačkim izvorima, i Nagg i Nell mogli bi biti izvedenice različitih čavlastih značenja. A možda bi se sve to moglo dovesti u vezu s čavlima ukradenima s Kristova groba, sa skitnicama i lutalicama, vječnim putnicima, prognanima i izgnanima, možda prokletima.

A da smo ipak u teatru, svjedoče kostimi klauna i dominantnoga glazbala, ali i druga značenja imena Hammovih roditelja. Možda je Nagg redukcija riječi *nagger*, u značenju «prigovaralo, zanovijetalo, gundalo». Ne podsjeća li Nell na englesku riječi *nail*, u značenju «nokat, zabiti, pričvrstiti, ukrasti, upiljiti pogled, prikovati pozornost i pažnju»? A *nailed-up* izraz je i za slabo konstruiranu dramu (Beckettova autoironija).

Ponovno se vraćamo na četiri točke koje tako podsjećaju na Svijet, Kazalište, Vjeru, Apsolut...

M. M.

Što je nama Beckett?

Svršetak igre u Maloj sceni povodom 25 godina od odlaska irskoga nobelovca

Predstava *Svršetak igre* nastajala je u Odsjeku za kroatistiku, u okviru «mojega» kolegija Krasnoslov i gluma, na Katedri za metodiku nastave hrvatskoga jezika i književnosti (voditelj prof. dr. sc. Vlado Pandžić), a zatim i izvan toga okvira, u Maloj sceni, u kojoj nam je sjajno gostoprimstvo pružila producentica dr. sc. Vitomira Lončar. Sve tri izvedbe *Svršetka igre* održavaju se u okviru Kazališnoga FF-festivala u Maloj sceni od 31. ožujka do 18. svibnja 2014., na kojemu se prikazuju predstave *Gospoda Glembajevi* (Miroslav Krleža), *Čehov i Beckett: Čekanje, Yorick*, u kojima potpisujem ideju, režiju i dramaturgiju, a u kojima kao glumci i umjetnički suradnici sudjeluju sadašnji i bivši studenti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i drugih zagrebačkih fakulteta. Predstava *Svršetak igre*, nastala prema tekstu irskoga nobelovca Samuela Becketta, koji nas je napustio 1989. godine, prije točno 25 godina, a koji je rođen na Veliki petak 1906. u Foxrocku pokraj Dublina u Irskoj, treći je dio naše *Trilogije o Snu: Ludilo, Čekanje, Igra*. Predstavom pokazujemo mladenačku energiju studenata i mladih glumaca i našu fascinaciju djelom Samuela Becketta. Dramaturški i redateljski kôd pronalazim u spoju šahovske igre i kazališta lutaka i u razgovoru sa životom, kazalištem, književnosti i umjetnosti. Prvi par Hamm-Clov, u okviru sive slike, najstariji je, pokazuje spoj velike ginjolske lutke - starca Vladara/Kralja Hamma i chaplinovske igre vedre dvorske lude Clov u dijalogu o smrti. Drugi, mlađi par, u okviru zelene slike, u razgovoru o umjetnosti, prikazuje spoj igre «pomaknute» velike marionete, Kraljice Hamm i veseloga cirkuskog klauna Clova. Treći, još mlađi par, u okviru crvene slike, u razgovoru o bolesti, pokazuje spoj javanske lutke, spisateljice, Kraljice koja poznaje borilačke vještine Hamm i prestrašene plesačice, tužne cirkuske klaunice Clov. Četvrti, najmlađi par, u okviru plave slike, pokazuje, u razgovoru o odlasku, spoj velike igračke, velikoga Kralja igračkaka i lutaka, zaljubljena u pjesništvo, mladoga Hamma i energičnoga lutka, Pješaka sportaša, mladoga Clova. Nagg i Nell imaju svoje kazalište lutaka i sjećanja. Poigravamo se i kretanjima na šahovskoj ploči, vodoravnima, okomitima i dijagonalnima, i šahovskim figurama Kralja, Pješaka, Kraljice... I komedijom *dell' arte*. Nećemo otkriti završetak ni svršetak naše igre. Na zidu je slika Salvadora Dalija *Zagonetka bez svršetka*. U pozadini je irska i keltska glazba, s jedne strane zvuk igre vjetra, s druge zvuk igre mora. Zahvaljujemo Samuelu Beckettu što nam je pružio mogućnost igrati se (s) Kazalištem, s Ljubavlju.

Mira Muhoberac

dramaturginja i redateljica predstave